Valtioneuvoston asetus LUONNOS YM

eräistä muovituotteista

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään jätelain (646/2011) nojalla:

1 §

Tarkoitus

Tässä asetuksessa säädetään tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutuksen vähentämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/904, jäljempänä direktiivi (EU) 2019/904, täytäntöön panemiseksi tarpeellisista jätelakia (646/2011) täydentävistä eräitä muovituotteita koskevista vaatimuksista.

2 §

Tuotteiden markkinoille saattamista koskevat kiellot

Seuraavia tuotteita ei saa saattaa Suomen markkinoille:

1) tuotteet, jotka sisältävät oxo-hajoavaa muovia eli muovimateriaalia, jonka sisältämät lisäaineet hapettumisen kautta aiheuttavat muovimateriaalin pilkkoutumisen mikrorakeiseksi tai sen kemiallisen hajoamisen;

2) tämän asetuksen liitteessä 1 tarkoitetut kertakäyttöiset muovituotteet.

3 §

Tuotteiden merkintävaatimukset

Tämän asetuksen liitteen 2 kohdassa 1–3 tarkoitetun kertakäyttöisen muovituotteen pakkauksessa ja liitteen 2 kohdassa 4 tarkoitetussa kertakäyttöisessä muovituotteessa on Suomen markkinoille saatettaessa oltava näkyvä, pysyvä ja helposti luettava merkintä, joka sisältää seuraavat tiedot:

1) tuote sisältää muovia;

2) kyseessä olevan tuotteen osalta vältettävät jätteen loppukäsittelyvaihtoehdot;

3) ne haitalliset ympäristövaikutukset, joita kyseessä oleva tuote aiheuttaa roskaantumisen tai tuotteen muun epäasianmukaisen loppukäsittelyn kautta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedot on esitettävä tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutuksen vähentämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/904 liitteessä olevassa D osassa lueteltujen kertakäyttöisten muovituotteiden yhdenmukaistettuja merkintäeritelmiä koskevista säännöistä annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2020/2151 mukaisesti.

Tässä pykälässä säädettyjen merkintävaatimusten toteuttamisesta vastuussa olevista tahoista säädetään jätelain 9 §:ssä.

Tässä pykälässä säädetyt merkintävaatimukset eivät koske pakkausta, jonka pinta-ala on alle 10 cm2.

4 §

Tupakkatuotteiden keräysastioiden järjestäminen

Kunnan on järjestettävä liitteen 3 kohdassa 1 tarkoitetuille tuotteille keräysastioita siten, että:

1) 1.1.2024 keräysastioita on yksi 900:aa asukasta kohden;
2) 1.1.2025 keräysastioita on yksi 600:aa asukasta kohden;
3) 1.1.2026 keräysastioita on yksi 300:aa asukasta kohden.

Keräysastiat on sijoitettava jätelain 48 c §:ssä tarkoitetuille alueille siten, että ne ovat helposti ja näkyvästi saatavilla.

5 §

Eräisiin tuotteisiin liittyvä tiedotusvelvollisuus

Terveysiteiden, tamponien ja tamponien asettimien valmistajan tai maahantuojan on tiedotettava kuluttajille tuotteiden aiheuttamasta roskaantumisesta ja epäasianmukaisen jätehuollon vaikutuksista ympäristöön ja viemäriverkkoon sekä saatavilla olevista uudelleenkäytettävistä vaihtoehdoista.

6 §

Omavalvonta

Liitteessä 3 tarkoitettujen tuotteiden tuottajan jätelain 53 a §:ssä tarkoitetun omavalvonnan tueksi tehtävässä tarkastuksessa on käytettävä tarkastajaa, joka on tuottajaan, tuottajayhteisöön ja sen omistajiin nähden riippumaton ja puolueeton kolmas osapuoli. Tarkastajalla tulee olla tehtävän suorittamiseen tarvittavat tiedot, taidot ja muu pätevyys. Tarkastus voidaan suorittaa useammassa osassa tarkastajan erityisosaaminen huomioon ottaen tai liittää muuhun vastaavaan tuottajayhteisön toimintaan kohdistuvaan ulkopuoliseen tarkastukseen. Jos tuottajalla on käytössään sertifioitu hallintajärjestelmä, voidaan tarkastus kytkeä osaksi mainittua järjestelmää.

7 §

Seurantatietojen ilmoittaminen

Liitteessä 3 tarkoitettujen tuotteiden tuottajan tai tuottajayhteisön siihen kuuluvien tuottajien puolesta on vuosittain kesäkuun loppuun mennessä ilmoitettava jätelain 54 §:n 2 momentissa tarkoitetussa kirjanpitotietoihin perustuvassa tiivistelmässä Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle edellisen vuoden toimintaansa koskevat seuraavat tiedot:

1) Suomessa markkinoille saatettujen tuotteiden määrä tonneina ja kappalemäärinä;
2) selvitys tekemästään jätelain 51 §:n 1 momentissa tarkoitetusta tiedotuksesta ja neuvonnasta;
3) tiedot omavalvontaa koskevan suunnitelman edellyttämistä toimista ja tarkastuksista.

8 §

Tietojen kokoaminen seurantaa ja valvontaa varten

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tässä asetuksessa asetettujen velvoitteiden noudattamisen seuraamiseksi ja valvomiseksi vuosittain tarkastettava ja koottava 7 §:ssä tarkoitetut seurantatiedot.

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on vuosittain toimitettava Euroopan komissiolle tiedot liitteen 3 kohdassa 1 tarkoitetuista tuotteista, jotka on kerätty ja siivottu. Tiedot on toimitettava 18 kuukauden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jolta ne on koottu.

Tiedot on toimitettava sellaisessa muodossa, jota direktiivin (EU) 2019/904 13 artiklan 4 kohdan mukaisesti annetussa komission täytäntöönpanopäätöksessä (EU) 2021/2267 tietojen toimittamismuodosta, joka koskee suodattimellisista tupakkatuotteista ja suodattimista, joita pidetään kaupan käytettäväksi yhdessä tupakkatuotteiden kanssa, syntynyttä kerättyä kulutuksen jälkeistä jätettä, edellytetään.

9 §

Valtuutetun edustajan velvollisuus tiedottaa

Valtuutetun edustajan, joka on saanut valtuutuksensa sellaiselta toiseen valtioon sijoittautuneelta toimijalta, joka toimittaa liitteessä 3 tarkoitettuja tuotteita Suomen markkinoille muutoin kuin etäkaupalla suoraan loppukäyttäjälle, on viivytyksettä tiedotettava saamastaan valtuutuksesta ja hyväksymisestään tuottajarekisteriin tai liittymisestään tuottajayhteisöön sekä valtuutuksen tai hyväksymisen muuttamisesta tai peruuttamisesta sellaiselle tuottajalle, joka ilman saatua valtuutusta vastaisi näiden tuotteiden tuottajavastuuvelvoitteista. Jos edellä mainittu tuottaja, jonka sijasta valtuutettu edustaja hoitaa kyseisten tuotteiden tuottajavastuuvelvoitteet, on tuottajayhteisön jäsen, valtuutetun edustajan on lisäksi viipymättä tiedotettava saamastaan valtuutuksesta ja valtuutuksen ajankohdasta kyseiselle tuottajayhteisölle.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun tiedottamisen on sisällettävä tiedot valtuutuksen antajasta, markkinoille toimitettujen tuotteiden lajista, laadusta ja määrästä sekä siitä, miten tuottajavastuuvelvoitteiden täyttäminen on järjestetty. Tuottajayhteisölle on lisäksi tiedotettava, kuka olisi ilman saatua valtuutusta vastannut tuottajavastuuvelvoitteista mainittujen tuotteiden osalta.

10 §

Tuottajan hakemus tuottajarekisteriin hyväksymiseksi

Liitteessä 3 tarkoitettujen tuotteiden tuottajan tekemässä jätelain 101 §:n 1 momentissa tarkoitetussa hakemuksessa tuottajarekisteriin hyväksymiseksi on oltava:

1) tuottajan ja yhteyshenkilön nimi ja yhteystiedot;
2) tuottajan yritys- tai yhteisötunnus ja tuottajan eurooppalainen tai kansallinen verotunnistenumero;
3) tiedot tuottajan markkinoille saattamista tuotteista eriteltyinä liitteen 3 mukaisesti sekä arvio tuotteiden määristä tonneina ja kappaleina vuodessa;
4) suunnitelma jätelain 51 §:ssä tarkoitetun tiedotus- ja neuvontavelvollisuuden toteuttamisesta;
5) luettelo niistä jäsenvaltioista, joihin tuottaja myy kyseisiä tuotteita etäkaupalla suoraan käyttäjille sekä valtuutetun edustajan nimi kyseisissä jäsenvaltioissa;
6) omavalvontaa koskeva suunnitelma;
7) vakuutus annettujen tietojen paikkansapitävyydestä;
8) päivämäärä, jolloin hakemus on tehty.

Valtuutetun edustajan hakemuksessa on edellä 1–8 kohdassa tarkoitettujen tietojen lisäksi oltava tiedot valtuutuksen antajasta sekä niistä tuottajista, jotka muutoin vastaisivat tuottajavastuuvelvoitteista valtuutusta koskevien tuotteiden osalta. Hakemuksessa tulee lisäksi olla vakuutus siitä, että valtuutettu edustaja on nimetty kirjallisella valtuutuksella jätelain 66 b §:n 1 momentissa säädetyn mukaisesti.

11 §

Tuottajayhteisön hakemus tuottajarekisteriin hyväksymiseksi

Liitteessä 3 tarkoitettujen tuotteiden tuottajayhteisön hakemuksessa tuottajarekisteriin hyväksymiseksi on oltava:

1) 10 §:n 1 momentin 1, 2, 4 ja 6–8 kohtaa ja 2 momenttia vastaavat tiedot tuottajayhteisöstä ja tämän toiminnasta;

2) tiedot tuottajayhteisöön kuuluvien tuottajien markkinoille saattamista tuotteista eriteltyinä liitteen 3 mukaisesti sekä arvio tuotteiden määristä tonneina ja kappaleina vuodessa;

3) tuottajayhteisön kunkin perustajan nimi, yritys- ja yhteisötunnus ja toimiala sekä tuottajayhteisöön liittymispäivämäärä;

4) tuottajayhteisöön kuuluvien valtuutettujen edustajien nimi, yritys- ja yhteisötunnus sekä tuottajayhteisöön liittymispäivämäärä sekä tiedot valtuutuksen antajasta ja niistä tuottajista, jotka muutoin vastaisivat tuottajavastuuvelvoitteista valtuutusta koskevien tuotteiden osalta;

5) selvitys siitä, miten velvoitteet jaetaan tuottajien kesken ja miten uusi tuottaja voi sopia tuottajavastuun hoitamisesta tuottajayhteisön kanssa;

6) luettelo niistä jäsenvaltioista, joihin tuottajayhteisöön liittynyt tuottaja myy kyseisiä tuotteita etäkaupalla suoraan käyttäjille sekä valtuutetun edustajan nimi kyseisissä jäsenvaltioissa;

7) selvitys tuottajayhteisön riittävistä taloudellisista järjestelyistä toimintansa asianmukaiseksi järjestämiseksi mukaan lukien viimeksi päättyneen tilikauden vahvistettu tilinpäätös ja alkaneen tilikauden talousarvio.

12 §

Ilmoitus toiminnassa tapahtuneista muutoksista

Liitteessä 3 tarkoitettujen tuotteiden tuottajan tai tuottajayhteisön on tehtävä jätelain 106 §:ssä tarkoitettu ilmoitus toiminnassa tapahtuneista olennaisista muutoksista sekä tuottajayhteisön jäsenten muuttumisesta kuukauden kuluessa muutoksesta.

Riittävien taloudellisten järjestelyiden osoittamista ja toiminnan turvaamista koskevan selvityksen ja suunnitelman antamisen ajankohdasta tuottajayhteisön toiminnan muuttuessa olennaisesti säädetään jätelain 64 §:ssä.

13 §

Markkinavalvonta

Jätelain 24 a §:ssä tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen valvoo tämän asetuksen 2 ja 3 §:n noudattamista.

Markkinavalvonnasta säädetään markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1020 sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa (1137/2016).

14 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1.1.2023. Asetuksen 4 §:ää sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2024 ja asetuksen 5 §:ää 1 päivästä tammikuuta 2025. Asetuksen 6, 7 ja 9 §:ää sovelletaan liitteen 3 kohdassa 2 ja 3 tarkoitettuihin tuottajiin vasta 1 päivästä tammikuuta 2025.

Tällä asetuksella kumotaan eräistä muovituotteista annettu valtioneuvoston asetus (771/2021).

Helsingissä x.x.20xx

…ministeri Etunimi Sukunimi

Nimike Etunimi Sukunimi

Liite 1

Markkinoille saattamista koskevien kieltojen soveltamisalaan kuuluvat kertakäyttöiset muovituotteet

1) vanupuikot, paitsi jos ne kuuluvat aktiivisia implantoitavia lääkinnällisiä laitteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun neuvoston direktiivin 90/385/ETY tai lääkinnällisistä laitteista annetun neuvoston direktiivin 93/42/ETY soveltamisalaan;

2) ruokailuvälineet (haarukat, veitset, lusikat, syömäpuikot);

3) lautaset;

4) pillit, paitsi jos ne kuuluvat aktiivisia implantoitavia lääkinnällisiä laitteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun direktiivin 90/385/ETY tai lääkinnällisistä laitteista annetun direktiivin 93/42/ETY soveltamisalaan;

5) juomien sekoitustikut;

6) ilmapalloihin kiinnitettävät ja niitä tukevat varret, lukuun ottamatta ilmapalloja, jotka on tarkoitettu teolliseen tai muuhun ammattimaiseen käyttöön ja joita ei jaeta kuluttajille, mukaan lukien kyseisten varsien mekanismit;

7) paisutetusta polystyreenistä valmistetut elintarvikepakkaukset eli astiat, kuten kannelliset ja kannettomat rasiat, joissa säilytetään elintarvikkeita, jotka

a) on tarkoitettu syötäväksi välittömästi joko paikalla tai mukaan otettuina,

b) syödään tavallisesti astiasta, ja

c) ovat valmiita syötäväksi ilman kypsentämistä, keittämistä tai lämmittämistä taikka muuta lisävalmistamista,

8) paisutetusta polystyreenistä valmistetut juomapakkaukset, niiden korkit ja kannet mukaan luettuina; ja

9) paisutetusta polystyreenistä valmistetut juomamukit, niiden korkit ja kannet mukaan luettuina.

Edellä 7 kohdassa tarkoitettuina elintarvikepakkauksina ei pidetä juomapakkauksia eikä jätelain liitteen 1 kohdassa 2 tarkoitettuja pakkauksia.

Liite 2

Merkintävaatimusten soveltamisalaan kuuluvat kertakäyttöiset muovituotteet

1) terveyssiteet, tamponit ja tamponien asettimet;

2) henkilökohtaiseen hygieniaan ja kuluttajakäyttöön tarkoitetut kosteuspyyhkeet;

3) suodattimelliset tupakkatuotteet ja suodattimet;

4) juomamukit.

Liite 3

Asetuksen 6–7 ja 9–12 §:n soveltamisalaan kuuluvat kertakäyttöiset muovituotteet

1) suodattimelliset tupakkatuotteet ja suodattimet;

2) henkilökohtaiseen hygieniaan ja kuluttajakäyttöön tarkoitetut kosteuspyyhkeet;

3) kuluttajakäyttöön tarkoitetut ilmapallot.